

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep

0032 OSLO

DERES REF: / YOUR REF:

VÅR REF: / OUR REF:

DATO: / DATE:

2020/2594-2, 1 RIH

17. mars 2021

Avgir hørings svar ny boligsosial lov

Statens helsetilsyn viser til høringsnotat datert 2. desember 2020 om ny boligsosial lov fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD). Departementet forslår å opprette en ny boligsosial lov som dels skal klargjøre og tydeliggjøre medvirkningsansvaret i gjeldende bestemmelser i sosialtjenesteloven (§ 15) og helse- og omsorgstjenesteloven (§ 3-7) og dels skjerpe kravene til boligsosial planlegging i kommunen.

Våre tilsyn viser at det er uklart hva bistand til vanskeligstilte på boligmarkedet innebærer, og dermed hva kommunene har ansvar for i det boligsosiale arbeidet. I det landsomfattende tilsynet med kommunens tjenester til personer med samtidig rusproblem og psykisk lidelse i 2017-2018 (ROP-tilsynet) ble det avdekket at flere kommuner ikke hadde plassert ansvaret for å gi boligsosial bistand tydelig nok, slik at ingen av kommunens enheter påtok seg ansvaret for å gi brukere slik bistand (*Det heng dårleg saman*. Helsetilsynet 6/2019). Tilsynene viser at kommunene har ulike praksis for hvor godt de løser de boligsosiale utfordringene. Konsekvensene blir at det er risiko for forskjellsbehandling, og vanskeligstilte på boligmarkedet får ikke alltid likeverdige tjenester og nødvendig hjelp.

Våre kommentarer til lovforslaget er basert på erfaringer fra tilsyn og klagebehandling, og vi kommenterer de områdene i lovforslaget som har betydning for vårt ansvarsområde.

Innledningsvis vil vi støtte formålet med et klarere regelverk på det boligsosiale området. Vi mener dette vil bidra til at flere vanskeligstilte på boligmarkedet får den bistanden de trenger for å skaffe og beholde bolig. Samtidig mener vi at forslaget har flere svakheter og mangler som vi ber departementet om å se nærmere på.

Er det behov for ny boligsosial lov?

Selv om vi mener at presiseringer av regelverket er nødvendig, er vi usikre på om en ny boligsosial lov er den mest hensiktsmessige løsningen. Endringsforslagene har begrenset omfang og Helsetilsynet vurderer at det er mulig å tydeliggjøre og skjerpe innholdet i medvirkningsplikten i gjeldende regelverk, enten ved lovendring eller ved

å gi forskriftshjemler til sosialtjenesteloven § 15 og helse- og omsorgstjenesteloven § 3-7. Skjerpingen av plikten til å planlegge det boligsosiale arbeidet som foreslås i § 4 kan eksempelvis legges til plan- og bygningsloven.

Vi anmoder derfor departementet om å vurdere på nytt om innholdet i lovforslaget kan løses på andre måter enn ved å iverksette en ny lov.

Uklarheter og mangler i lovforslaget

Dersom en ny boligsosial lov vedtas, mener Helsetilsynet at lovforslaget har flere uklarheter og mangler som må tydeliggjøres før loven kan bli et godt virkemiddel som oppfyller intensjonen om et tydeligere lovverk og som bidrar til mer lik praksis i kommunene og mer likeverdige tjenester til brukerne. Nedenfor peker vi på de forholdene vi mener må avklares.

Vanskeligstilte på boligmarkedet bør gis rett til bolig

Helsetilsynet har tidligere argumentert for at vanskeligstilte på boligmarkedet bør gis rett til varig bolig (jf. ROP-tilsynet). Vi mener fortsatt at personer som ikke er i stand til å skaffe seg bolig på egenhånd, eller som står i fare for å miste boligen, bør få rett til egnet bolig. Bolig er et viktig utgangspunkt for at utsatte personer og deres familier skal få forsvarlige levekår. Bolig har stor betydning for den enkeltes velferd og deltakelse i samfunnet, og er ofte en forutsetning for å kunne nyttiggjøre seg annen hjelp. En forutsigbar bosituasjon er avgjørende for at barn skal få en trygg og god oppvekst. Mange kommuner har i dag kommunale boliger, men de er ofte et knapphetsgode som ikke kan tildeles alle vanskeligstilte på boligmarkedet. Personer med behov for bolig kan stå flere år i kø før de får bolig, og boligene er ofte gjennomgangsboliger og skal rullere mellom de vanskeligstilte.

En lovfesting av rett til bolig kan begrunnes i rettsikkerhetshensyn, likhet og sikring av tjenestetilbudet til vanskeligstilte. Dagens ordninger vil bli mer rettferdig for alle i tilsvarende vanskelige situasjoner. Vi foreslår derfor at det tas inn en bestemmelse som gir vanskeligstilte rett til varig bolig på boligmarkedet.

Uklart hvilket ansvar Nav-kontoret skal ha for boligsosialt arbeid

Helsetilsynet støtter intensjonen om at den nye loven skal tydeliggjøre kommunens ansvar for det boligsosiale arbeidet. Samtidig oppfatter vi at det er uklart hvilket ansvar Nav-kontoret fortsatt skal ha for det boligsosiale arbeidet etter lovendringene. Det framgår at sosialtjenesteloven § 15 skal gjøres om til en henvisningsbestemmelse, samtidig som det sies at ansvaret fortsatt skal være plassert i Nav-kontoret, jf. punkt 11.1 fjerde og femte avsnitt som lyder:

Ved å endre § 15 til en henvisningsbestemmelse til den nye loven, synliggjøres kommunens boligsosiale ansvar. Endringen innebærer at dagens medvirkningsansvar etter sosialtjenesteloven § 15 erstattes av den nye loven om kommunenes ansvar overfor vanskeligstilte på boligmarkedet. Ansvaret vil imidlertid fortsatt være plassert i NAV-kontoret, og inngå i det helhetlige sosialfaglige arbeidet.

Departementet viser i den sammenheng til at dette arbeidet er nært knyttet til sosialtjenesteloven § 17 om råd og veiledning, og § 27 om midlertidig bolig.

Samtidig endres ordlyden i sosialtjenesteloven § 15 i liten grad etter at den blir gjort om til en henvisningsbestemmelse. Vi mener det er uklart om det fortsatt følger selvstendige plikter for Nav-kontoret etter denne bestemmelsen, om pliktene er flyttet til ny boligsosial lov eller om samme plikter er hjemlet i begge lovene.

Dersom departementet mener at medvirkning til å skaffe bolig skal gjøres i Nav-kontoret, men etter ny lov, stiller vi spørsmål ved om dette blir en ny tjeneste i tillegg til de fem obligatoriske tjenestene som følger av sosialtjenesteloven kapittel fire, og som dermed blir en del av Nav-kontorets minimumsløsning, jf. lov om arbeids- og velferdsforvaltningen (Nav-loven) § 13. Hvis det er tenkt at boligsosial lov skal inngå som en tjeneste *utover* minimumsløsningen, kreves det at det inngås avtale i Nav-kontorets partnerskap. Vi kan ikke se at forholdet til Nav-kontorets minimumsløsning eller eventuelle avtaler i partnerskapet er kommentert i høringen og anbefaler departementet å vurdere om det er behov for presiseringer rundt dette.

Boligsosialt arbeid er en viktig del av sosialt arbeid

Dersom ny boligsosial lov fører til at pliktene som følger av lovens § 5 om individuelle rettigheter skal oppfylles i en enhet utenfor Nav-kontoret, kan det oppstå nye sviktsoner mellom enhetene slik at brukerne blir utsatt for kasteballsituasjoner som fører til at de ikke får den hjelpen de trenger. Tilsyn viser at det ofte oppstår risiko for svikt i samarbeidsflatene mellom ulike enheter i kommunen. En av intensjonene med Nav-reformen var å samle tjenester for å unngå kasteballproblematikk.

Boligsosialt arbeid er en sentral del av det sosialfaglige arbeidet som foregår i Nav-kontoret og som skal bidra til bedre levekår og overgang til arbeid. Sosiale tjenester er det siste sikkerhetsnettet og det vil alltid være brukere av sosiale tjenester som trenger boligsosial bistand. En styrke i det sosialfaglige arbeidet er å se helheten i brukernes situasjon og bistå brukerne på flere livsområder samtidig. Det kan være vanskelig å skille mellom boligsosialt arbeid og annet sosialt arbeid fordi områdene henger tett sammen. Et skille kan føre til at det blir vanskeligere å finne gode helhetlige løsninger for personer med boligsosiale utfordringer.

Helsetilsynet ber departementet ta hensyn til dette i det videre lovarbeidet.

Uklart innhold i ny lovs § 5

Slik lovforslaget framstår er det uklart hvilke materielle rettigheter brukerne har etter § 5. Det skal gis bistand til vanskeligstilte på boligmarkedet, men det angis ikke hva bistanden skal inneholde. Bestemmelsen gir eksempler på hva kommunen kan gjøre (bokstavene a-f), men gir få anvisninger på hvilke konkrete rettigheter som følger av bestemmelsen.

Helsetilsynet mener at brukernes rettigheter må komme tydeligere fram av bestemmelsen eller av tilhørende forskrift. Dette kan dreie seg om spesifikke beskrivelser av tjenestenes innhold, omfang eller når tjenesten skal ytes.

Uklar grense mellom ny lovs § 5 og sosialtjenesteloven § 17

Kommunens plikt til å gi individuelt tilpasset bistand overfor vanskeligstilte på boligmarkedet som foreslås i ny lovs § 5, grenser opp mot sosialtjenesteloven § 17 om opplysning, råd og veiledning. Noen av punktene i bestemmelsen vil naturlig også falle inn under temaer som vil dekkes av Nav-kontorets råd- og veiledningsplikt etter § 17. Dersom det innføres en egen boligsosial lov, mener Helsetilsynet at det blir uklare grenser mellom denne lovens § 5 og sosialtjenesteloven § 17. Dersom den nye loven fører til at samme tjeneste kan gis etter flere lovverk kan dette føre til både ansvarspulverisering og ansvarsfraskrivelse, noe vi mener kan få uheldige konsekvenser for brukerne.

Vi anbefaler departementet å klargjøre skillet mellom de to bestemmelsene.

Forholdet mellom ny lovs § 5 og sosialtjenesteloven §§ 18 og 19

Mye av bo-oppfølgingen har en økonomisk side som ikke kan løses gjennom Husbankens ordninger. Vi mener lovforslaget er utydelig når det gjelder grensene mellom boligsosial lov § 5 bokstav d) og sosialtjenesteloven §§ 18 og 19. Bistanden som foreslås gitt etter ny lov kan også ytes etter sosialtjenesteloven. Dette kan for eksempel dreie seg om stønad til depositum, etablering og husleierestanse for å beholde bolig og forebygge utkastelse.

Vi vil påpeke at det framstår uklart om intensjonen er at økonomisk stønad til eksempelvis husleierestanser kan dekkes etter både den nye loven og etter sosialtjenesteloven, og ber departementet tydeliggjøre dette.

Forholdet mellom ny lovs § 5 og helse- og omsorgstjenesteloven § 3-7

Høringsnotatet belyser ikke eventuelle konsekvenser av at dagens bestemmelse i helse- og omsorgstjenesteloven foreslås opphevet. Vi anmoder om at dette blir gjort, slik at man ikke får utilsiktede endringer for denne gruppen.

Barnas situasjon i vanskeligstilte familier bør tydeliggjøres

Hensynet til barn og unge er omtalt i høringsnotatet, men vi kan ikke se at dette gjenspeiles i selve lovforslaget. Helsetilsynet har gjennomgått et utvalg barnevernssaker som har ført til omsorgsovertakelse eller akuttvedtak (*Det å reise vasker øynene* – Gjennomgang av 106 barnevernssaker, Helsetilsynet 2019). Gjennomgangen viste at en stor andel av familiene hadde boligsosiale problemer.

Barneverntjenesten driver også boligsosialt arbeid gjennom hjelpetiltak som råd og veiledning og oppfølging, både rettet mot barnefamilier og ungdom med ettervernstiltak. En stabil og forutsigbar bosituasjon er viktig for at barn skal oppleve at de har en trygg og god oppvekst.

Samhandling med barneverntjenesten er ikke nevnt i lovforslaget. Vi mener det bør tas inn en formulering i formålsbestemmelsen tilsvarende formuleringen i sosialtjenestelovens formålsbestemmelse som tydeliggjør at loven også skal bidra til at utsatte barn og unge og deres familier får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.

Individuell plan

I lovforslagets § 4 gis kommunen plikt til å sørge for samarbeid på tvers av sektorer og samordning av sine tjenester. Vi forstår at dette gjelder samarbeid og samordning på systemnivå og ikke på individnivå. Vi kan ikke se at lovforslaget legger opp til en plikt til å samarbeide og samordne på individnivå, eksempelvis gjennom individuell plan. Vanskeligstilte på boligmarkedet har ofte flere utfordringer enn kun på boligmarkedet. Mange vil derfor ha behov for tjenester fra flere instanser. Alle øvrige lover på velferdsområdet har en bestemmelse om individuell plan. Vi forslår derfor at det tas inn en bestemmelse i ny boligsosial lov som forplikter kommunen til å delta i koordineringen av tjenester gjennom en individuell plan.

Saksbehandling og klagebehandling

Innhold i vedtak om bistand

Vi støtter forslaget om å innføre plikt til å fatte vedtak om bistanden som følger av ny lovs § 5. Dette vil bidra til å styrke vanskeligstiltes rettssikkerhet ved at forvaltningslovens regler for enkeltvedtak kommer til anvendelse.

Samtidig oppfatter vi det uklart hvilke rettigheter som følger av lovforslagets § 5. Dersom rettighetene ikke tydeliggjøres, vil det være risiko for at vedtakene vil ha for lite konkret innhold. Vedtaket skal kun angi *hovedinnholdet* i bistanden. Dette kan føre til at det blir vanskelig for brukeren å vite hva han/hun skal få av bistand og hva som eventuelt kan påklages.

Saksbehandlingsregler

Det vises til at forvaltningslovens saksbehandlingsregler gjelder med de særregler som er fastsatt i den nye loven. For en lov som gjelder vanskeligstilte på boligmarkedet, mener vi at det ikke er tilstrekkelig å vise til forvaltningslovens saksbehandlingsregler.

Helsetilsynet mener at departementet må se nærmere på om det er behov for å ta inn en egen bestemmelse om taushetsplikt som går lenger enn forvaltningslovens regler om taushetsplikt. Ved behandling av saker om tildeling av sosiale tjenester er det gitt særlige regler for taushetsplikten som går foran og er strengere enn reglene i forvaltningsloven. Vi mener at de samme hensyn som taler for strengere taushetspliktregler i sosialtjenesteloven gjelder tilsvarende i ny boligsosial lov.

Det samme gjelder bestemmelsen om opplysningsplikt til barnevernet som også bør inn i lovteksten. Vi ber også departementet ta stilling til om den nye loven bør inneholde egne bestemmelser om innhenting av opplysninger og behandling av personopplysninger.

Klage

Vi støtter forslaget om at statsforvalteren foreslås som klageinstans. I lovforslaget framgår at statsforvalteren skal prøve alle sider av vedtaket, samtidig som det skal legges stor vekt på hensynet til det kommunale selvstyret ved utøvelsen av det frie skjønn. Vi vil påpeke at det må utdypes hvilken bistand vedtaket skal inneholde dersom klageadgangen skal være reell. Slik forslaget er utformet nå kan klageadgangen fremstå som en symbolordning.

Helsetilsynet mener det bør innføres en bestemmelse om krav til forsvarlighet i den nye loven. Dette vil gi statsforvalteren bedre muligheter til å prøve påklagete vedtak etter boligsosial lov opp mot et forsvarlighetskrav. Vi viser til nærmere redegjørelse om krav til forsvarlighet i kapittelet om statlig tilsyn med det boligsosiale arbeidet.

Statlig tilsyn med det boligsosiale arbeidet

Tilsyn er et viktig virkemiddel for å sikre at brukerne får de tjenestene de har krav på. Vi mener derfor det bør føres tilsyn med den boligsosiale loven og at Helsetilsynet bør bli overordnet tilsynsmyndighet siden boligsosialt arbeid er nært knyttet til sosiale tjenester i Nav hvor vi allerede har tilsynsansvar. Dersom Helsetilsynet skal være overordnet tilsynsmyndighet må dette tas inn i lovteksten, på samme måte som i sosialtjenesteloven § 10.

Etter lovforslaget *kan* Fylkesmannen føre tilsyn. Tilsyn er en myndighetsutøvelse som krever klar hjemmel i lov. En *kan-regel* slik departementet foreslår kan bidra til å redusere tilsynets legitimitet og kan skape uklarhet i statsforvalterens forståelse av sin plikt. Spørsmålet om når og hvordan tilsyn skal gjennomføres må uansett overlates til statsforvalterens konkrete risikovurdering. Helsetilsynet mener *kan* bør erstattes med *skal*.

Helsetilsynet mener at kommunens plikt til å samarbeide med andre tjenester og ha oversikt over boligbehovet og planlegge (lovforslaget § 4), vil ha stor betydning for om kommunen klarer å oppfylle pliktene i lovforslagets § 5. Vi mener derfor at tilsynshjemmelen også må gjelde § 4.

Tydelige lovkrav er en forutsetning for å kunne gjøre en lovlighetskontroll i kommunene. Slik lovforslaget framstår, er det uklart hvilke plikter kommunen skal ha etter § 5, og dermed hva det kan føres tilsyn med. Det følger av § 5 at det *skal* gis bistand til vanskeligstilte på boligmarkedet, men det angis ikke hva bistanden skal inneholde. Bestemmelsen gir eksempler på hva kommunen *kan* gjøre (bokstavene a-f), men gir få anvisninger på hva som er kommunens plikter. Det er derfor begrenset hva statsforvalterne kan føre tilsyn med.

Helsetilsynet mener at kommunens plikter bør komme tydeligere fram av § 5 i den nye loven eller av tilhørende forskrift. Dette kan dreie seg om spesifikke kvalitetskrav knyttet til tjenestenes innhold, omfang eller når tjenesten skal ytes. Tilsyn må ikke bli en symbolordning, men et effektivt virkemiddel som faktisk bidrar til bedre rettsikkerhet for brukerne og kvalitet i de boligsosiale tjenestene.

Krav til forsvarlige boligsosiale tjenester

For at tilsyn skal bli et nyttig virkemiddel slik den nye loven er utformet, bør det i tillegg gis en bestemmelse om krav til forsvarlige tjenester. Krav til forsvarlighet følger av barnevernloven, sosialtjenesteloven og helselovgivningen, og er sentralt i all tilsynsvirksomhet på helse- og velferdsområdet. Vi vil redegjøre for hvordan Helsetilsynet forstår forsvarlighetskravet på våre områder, og peke på hvorfor forsvarlighetskrav er hensiktsmessig i den nye loven.

Krav til forsvarlige tjenester er en rettslig standard. Slik Helsetilsynet praktiserer dette, legger vi til grunn at lovverket innenfor helse, barnevern og sosiale tjenester ikke *i seg selv* gir konkrete løsninger, men at forsvarlighetskravet viser til en faglig målestokk utenfor loven. Forsvarlighetskravet viser til hva som til enhver tid anses som anerkjent og god praksis på det aktuelle fagområdet. Dette innbefatter fagkunnskap fra utdannings- og forskningsinstitusjoner, generelle samfunnsetiske normer, nasjonale faglige retningslinjer og veiledere eller andre forhold som lovgiver har fastsatt at lovregelen skal omfatte. Innholdet i forsvarlighetskravet vil dermed også endre seg over tid i takt med utvikling av kunnskap og kompetanse innenfor fagområdene.

I forarbeidene til dagens helse- og omsorgstjenestelov forklares forsvarlighetskravet på denne måten (Prop 91 L (2010-2011) side 264:

Forsvarlighetskravet har en dobbelt funksjon. Det er en rettesnor for tjenesten og viser til normer som beskriver hvordan tjenesten bør være. Disse normene utgjør kjernen i forsvarlighetskravet og kan betegnes som god praksis. Samtidig danner normene utgangspunkt for å fastlegge hvor grensen mot det uforsvarlige går. Det vil si, de konkrete vurderingene av hvor store avvik fra god praksis som kan aksepteres før avviket medfører at tjenesten blir uforsvarlig.

Grunnlaget for å fastsette forsvarlighetskrav på det boligsosiale området

I vurderingen av om det skal innføres et forsvarlighetskrav i den nye loven, må man ta stilling til hvorvidt det faglige grunnlaget innenfor boligsosialt arbeid er av en slik karakter at det kan danne en faglig målestokk utenfor loven, og dermed gi forsvarlighetskravet et konkret innhold.

Helsetilsynet vurderer at det er et godt kunnskapsgrunnlag på det boligsosiale området som kan danne basis for et krav om faglige forsvarlige tjenester. Sosialt arbeid er en akademisk disiplin og en profesjonsutdanning, og boligsosialt arbeid er en viktig del av dette. Innenfor det boligsosiale området har forsknings- og utviklingsarbeid blitt prioritert gjennom flere år, for eksempel gjennom tilskuddsfinansiert prosjektarbeid i kommunene. Mye av dette arbeidet er utviklet nedenfra, fra kommunene selv, og vil være godt forankret i praksisfeltet. Nettsiden «veiviseren.no - for bolig og tjenesteområdet» betegnes som en digital verktøykasse, og kan ha samme funksjon som en faglig retningslinje som kan gi anvisninger for forsvarlig praksis.

Det går fram av høringen at Husbanken er tiltenkt en aktiv rolle i å gi faglig støtte til kommunenes boligsosiale arbeid. Et forsvarlighetskrav i loven vil understøtte Husbankens aktiviteter og bidra til å implementere fagkunnskap i kommunene. Dette er særlig viktig i de kommunene som i liten grad har benyttet seg av Husbankens ordninger.

I tilsyn kan statsforvalterne undersøke om kommunene gir brukerne forsvarlige boligsosiale tjenester og synliggjøre hvor det svikter. Kunnskap om hvordan arbeide bedre på sviktområder kan deretter bli tematisert i Husbankens faglige støtte til

kommunen. Slike faglige tilbakemeldingssløyer bidrar til at tilsynsmyndighetene og fagmyndighetene sammen kan hjelpe kommunene med å utvikle god praksis slik at tjenestene blir forsvarlige.

Tilsyn skal bidra til å styrke forbedringsarbeidet i kommunene

Helsetilsynets ansvar er blant annet å utvikle og forbedre tilsynsmetodene. Det er samsvar mellom våre mål for vårt tilsynsfaglige utviklingsarbeid og høringsnotatets omtale av at tilsynet i større grad skal bidra til læring i kommunene. Vårt utviklingsarbeid tar utgangspunkt i Helsetilsynets strategiske plan og i policy for tilsyn. Et sentralt moment i vår policy er at tilsynsprosessene må bidra til å styrke endringsarbeidet i tjenestene. Vår oppfølging skal så langt det lar seg gjøre, gjennomføres i samarbeid med virksomhetene. Tjenesten utvikles best når kommunene har et eierskap til problemet som skal løses. Den vanligste metoden statsforvalterne benytter i tilsyn er systemrevisjoner. Det som i høringsnotatet benevnes som *læringstilsyn*, betegnes i Helsetilsynet som *egenvurderinger* (som ikke må forveksles med kommunens egenkontroll). Dette er en metode som statsforvalterne ofte benytter i tilsynet med de sosiale tjenestene i Nav.

Et krav om faglig forsvarlighet i den nye loven har betydning for hvordan tilsynet med det boligsosiale arbeidet kan innrettes. Et forsvarlighetskrav vil kunne gi statsforvalterne rammene for et mer lærende tilsyn med oppfølging og veiledning – slik høringen etterspør.

Lik forståelse av forsvarlighet og tilsyn innenfor velferdstjenestene

Helsetilsynet mener det er uheldig dersom tilgrensende velferdstjenester ikke skal ha de samme kravene til forsvarlighet og dermed det samme grunnlaget for vurdering av praksis i en tilsynssammenheng.

Vi mener at *brukere* skal ha den samme retten til forsvarlige tjenester, uavhengig av hvilket lovverk som gjelder. Det framstår som et kunstig skille at brukerne skal ha krav på forsvarlig sosialfaglig oppfølging etter sosialtjenesteloven, men ikke krav på forsvarlig *boligsosial* oppfølging etter den nye loven.

Av hensyn til forutsigbarhet for *kommunene* bør det være den samme forståelsesmåten som ligger til grunn for forsvarlighet og tilsyn innenfor tilgrensende velferdsområder. Det vil i mange tilfeller være de samme ansatte som jobber etter ulike lovverk.

For *statsforvalterne* som skal gjennomføre tilsynet, er det også viktig at det er den samme faglige forståelsen som er grunnlaget for tilsynet på det boligsosiale området som på de øvrige velferdsområdene. Det vil komplisere tilsynsarbeidet dersom ikke de samme kravene til faglig forsvarlighet kan stilles til de boligsosiale tjenestene som til de sosiale tjenestene.

Administrative og økonomiske konsekvenser av lovforslaget

Helsetilsynet mener at ansvarsforholdene på statlig nivå ikke er tilstrekkelig behandlet og klarlagt i høringen. Det er derfor vanskelig å se for seg hvordan styring,

ansvar og oppgaver skal fordeles og koordineres mellom ulike aktører som har viktige roller på det boligsosiale feltet.

Ansvarslinjer på statlig nivå

Helsetilsynet forstår det slik at Husbanken blir lovfortolker og også vil ha rollen som fagdirektorat på det boligsosiale området. Dette er imidlertid uklart, og Helsetilsynet savner en drøfting av AVdirs rolle og samordning mellom Husbanken og AVdirs ansvar og roller. AVdir er fagdirektorat og lovfortolker for de sosiale tjenestene i Nav, og styrer den statlige delen av Nav-kontorene. Ansvaret som følger av § 5 i ny boligsosial lov henger tett sammen med tjenestene i sosialtjenesteloven. Dersom lovfortolkningsansvaret og fagdirektoratsrollen for de to lovene skal ligge hos henholdsvis Husbanken og AVdir, er det viktig at staten klarer å framstå som samordnet overfor kommunene.

Helsetilsynet vil påpeke at statsforvalterne med den nye loven vil få et mer direkte ansvar på det boligsosiale området i kommunene siden de skal behandle klager og føre tilsyn. Husbanken skal fremdeles bistå kommunene i det boligsosiale arbeidet. På de andre velferdsområdene har statsforvalterne både opplæringsansvar og klage/tilsynsansvar. Det blir derfor viktig at Husbanken og statsforvalterne er koordinert, slik at det er de samme statlige styringssignalene som formidles i henholdsvis opplæring og klage/tilsyn.

Økonomiske konsekvenser for tilsynsmyndighetene

Lovforslaget innebærer tydeligere regler om at avgjørelser om individuelt tilpasset bistand er enkeltvedtak som kan påklages til statsforvalterne. Høringsnotatet påpeker at dette medfører at statsforvalteren vil bruke mer ressurser på klagesaksbehandling. Antall klagesaker etter sosialtjenesteloven ligger på i overkant av 3500 pr år. Helsetilsynet er enig i at lovforslaget vil føre til at statsforvalterne har behov for mer ressurser til klagesaksbehandling.

I høringsnotatet påpekes det at tilsynet med den nye loven skal integreres i tilsyn med øvrige lovverk: *Departementet legger til grunn at merkostnadene ved tilsyn ikke vil være store, siden bolig normalt kan integreres i øvrig tilsyn på andre tjenesteområder (s. 37).*

Helsetilsynet er enig i at det ofte vil være hensiktsmessig å føre tilsyn med den nye loven i sammenheng med at det føres tilsyn med andre tjenester, og da særlig med de sosiale tjenester i Nav. Vi er imidlertid ikke enige i at tilsyn etter den nye loven ikke vil gi merkostnader.

Klage- og tilsynsansvar med den nye loven vil gi merkostnader både for statsforvalterne og Helsetilsynet. Det vil bli behov for å utvikle og vedlikeholde kunnskap om nytt fagområde med et nytt regelverk. Det må utvikles metodikk tilpasset tilsynshjemmelen, og utarbeides veiledningsmaterieell for tilsynene. Det må gjennomføres opplæringsaktiviteter for å gjøre statsforvalterne i stand til å behandle klager og føre tilsyn.

Vi vil også påpeke det allerede i dag er utfordrende for statsforvaltere å oppfylle resultatkravene på sosialtjenesteområdet. Dersom statsforvalterne ikke får mer ressurser enn de har i dag, samtidig som de får nye oppgaver, vil situasjonen i mange embeter bli krevende.

Helsetilsynet mener det vil være uheldig hvis tilsyn med den nye loven fører til færre tilsyn med de sosiale tjenestene i Nav. Ved alle landsomfattende tilsyn med de sosiale tjenestene i Nav er det avdekket lovbrudd i en stor andel av kommunene. Vi mener derfor at statsforvalterne bør få tilført friske midler over KMDs budsjett for å føre tilsyn med den nye loven.

Med hilsen

Jan Fredrik Andresen
direktør

Rigmor Hartvedt
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes derfor uten underskrift

Saksbehandler: Rigmor Hartvedt, tlf. 21 52 99 82